

**การพัฒนากรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย
ของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
**DEVELOPMENT OF A CONCEPTUAL FRAMEWORK OF TEACHERS' ROLES
IN PROMOTING SAFETY BEHAVIORS FOR PRESCHOOLERS IN SCHOOLS UNDER OFFICE OF
THE BASIC EDUCATION COMMISSION**

เปมิกา ไทยชัยภูมิ *

Premika Thaichaiyapoom

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาตี **

Asst. Prof. Worawan Hemchayart, Ph.D.

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการเสนอกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการทบทวนวรรณกรรมจากนั้นจึงค่อยมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่และลำดับความสอดคล้องต่อเนื่องของเนื้อหา โดยประกอบด้วยกลยุทธ์ครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย แนวทางการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็ก สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์ จากนั้นผู้วิจัยนำเนื้อหาดังกล่าวมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ประกอบไปด้วย การจัดพื้นที่ให้ปลอดภัย การจัดเก็บของอันตราย การเลือกใช้ครุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานความปลอดภัย (2) ด้านการดูแลและปกป้องคุ้มครอง ประกอบไปด้วย การดูแลการปกป้องคุ้มครอง (3) ด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ประกอบไปด้วย การเป็นแบบอย่าง การจัดกิจกรรม และการให้ความรู้

*นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Graduate Student of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail Address: pamika517@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail Address: worawan.h@chula.ac.th

Abstract

The purpose of this article was to develop a conceptual framework of teachers' roles in promoting safety behaviors for preschoolers in schools under the Office of the Basic Education Commission. The research procedure began with a literature review by categorizing and sorting relevant content consisting of teacher strategies to promote safe preschool children's behaviors, guidelines for preventing injuries and promoting safety in children, and competencies of early childhood children 3-5 years of age through guidelines for caretakers and teachers. A conceptual framework of the teachers' roles in promoting safety behaviors for preschoolers was developed in 3 phases: (1) safe environment consisting of preparation of a safe space, proper storage of dangerous goods, and the selection of durable products that meet strict safety standards; (2) care and protection; and (3) teaching about safety by being a role model, arranging activities, and educating children.

คำสำคัญ: การส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย / เด็กวัยอนุบาล

KEYWORDS: PROMOTING SAFETY BEHAVIOURS / PRESCHOOLERS

บทนำ

การพัฒนาทัศนคติและทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัยเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยสามารถทำได้โดยบูรณาการผ่านกิจวัตรประจำวันที่ได้ปฏิบัติในโรงเรียน เป้าหมายหนึ่งที่สำคัญของการศึกษาปฐมวัยที่ว่า “กายดี จิตดี อยู่ดี มีสุข” เพื่อเด็กจะได้เติบโตไปอย่างมีความสุขที่แข็งแรงสมบูรณ์และดูแลตนเองให้อยู่รอดปลอดภัย (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2553) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมความปลอดภัยในเด็ก คือ การส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษากับความปลอดภัยและจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้กับเด็ก ครูควรดูแลเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การเรียน ของเล่นทุกชิ้น อย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ให้การดูแลเด็กและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างในเด็กแต่ละคน เด็กบางคนไม่มีผู้ปกครองผู้ดูแลที่บ้านจึงนำมาฝากเข้าชั้นเรียน ซึ่งเด็กอาจมีอายุที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ดังนั้นครูจึงต้องดูแลเด็กกลุ่มนี้ให้มากขึ้นเพราะเด็กอาจจะได้รับบาดเจ็บจากการเล่นของเล่น เช่น นำเข้าปาก ขว้างปา เป็นต้น (อรศรี งามวิทยาพงศ์ และ จินตนา งามวิทยาพงศ์, 2535)

พ่อแม่ ครู ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางสุขภาพต้องเรียนรู้สาเหตุและแนวทางป้องกันเพื่อให้คำแนะนำ รวมถึงการรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันเพื่อไม่ให้เด็กต้องประสบปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือการสูญเสียใด ๆ ที่เป็นผลมาจากการได้รับอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งร่างกายและทรัพย์สิน นอกจากทำให้เกิดการสูญเสียค่าใช้จ่ายที่นับเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปีของประเทศชาติแล้วยังเป็นสาเหตุให้เกิดการตายของเด็กในปัจจุบัน (ณชนันท์ ชีวานนท์, 2559) สอดคล้องกับ สำนักกระบวนวิชา (2559) ได้สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำปี 2558 พบข้อมูลการเสียชีวิตของเด็กวัย 0-9 ปี มีอัตราการบาดเจ็บรุนแรงในทุกสาเหตุร้อยละ 57.57 และเสียชีวิตร้อยละ 48.29 โดยสาเหตุการบาดเจ็บสูงสุด คือ อุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม และสาเหตุการเสียชีวิตสูงสุด คือ อุบัติเหตุทางการขนส่ง ตามลำดับ สอดคล้องกับสถานการณ์การบาดเจ็บของเด็กไทยพบข้อมูลการเสียชีวิตของเด็กวัย 0-9 ปีจากการบาดเจ็บและเสียชีวิตในสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ อุบัติเหตุอื่นที่คุกคามต่อการหายใจ การถูกทำร้าย อุบัติเหตุจากกระแสไฟฟ้ารังสีอุณหภูมิ อากาศ อุบัติเหตุตกน้ำ จมน้ำ อุบัติเหตุจราจร พลัดตก หกล้ม แรง

เชิงกลจากวัตถุสิ่งของ สัมผัสความร้อนของร้อน การเป็นพิษโดยอุบัติเหตุ การบาดเจ็บจากการถูวัตถุกลไกที่ไม่มีชีวิต สัมผัสกับสัตว์มีพิษและการถูกแรงเชิงกลของสัตว์/คน (สำนักโรคไม่ติดต่อ, 2559; อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, 2550)

การให้ความรู้เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งเพราะจะทำให้เกิดจิตสำนึกแห่งความปลอดภัย คือ การที่บุคคลมีความรู้เจตคติและทักษะในการปฏิบัติตนเองให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการเสริมสร้างให้เกิดจิตสาธารณะ คือ การระมัดระวังให้ผู้อื่นมีความปลอดภัยมากที่สุด อุบัติภัยแต่ละครั้งอาจก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านเศรษฐกิจและเวลาที่มีค่า โดยเฉพาะความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้นมักจะเกิดขึ้นได้ง่ายและบ่อยครั้งเพราะวัยนี้มีความซุกซน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และมีความอยากรู้อยากเห็น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่หรือผู้ดูแลเด็กที่จะต้องปกป้องเด็กให้ปลอดภัยเพราะอุบัติเหตุเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงและป้องกันได้ (พวงน้อย แสงแก้ว, 2553) กลยุทธ์ของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนด้านความปลอดภัย สอนเด็กให้เรียนรู้ถึงความปลอดภัยเกี่ยวกับสัญลักษณ์ความปลอดภัย ความสำคัญของพฤติกรรมความปลอดภัย อ่านเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยให้เด็กฟังและสอนกระบวนการด้านความปลอดภัยที่เป็นพื้นฐาน ผูกเชื่อมสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอและเชิญวิทยากรอาชีพต่าง ๆ เข้ามาในห้องเรียนเพื่ออธิบายบทบาทเกี่ยวกับความปลอดภัย และนอกจากนี้ครูจะต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมด้านอุปกรณ์และพื้นที่ไว้ในห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้เล่นและแสดงพฤติกรรมด้านความปลอดภัย (Missouri Department of Elementary and Secondary Education, 2009)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยที่ดีควรจะถูกฝังสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในวัยอนุบาล ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กและเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้ความรู้กับเด็กในเรื่องความปลอดภัย รวมทั้งสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนากรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูนำข้อมูลจากกรอบไปปรับใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยให้แก่เด็กวัยอนุบาลได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อเสนอกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การดูแลและปกป้องคุ้มครองเด็ก ด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัย อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2557) ได้กล่าวถึงแนวทางการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็กไว้ดังนี้

1.1 จัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ปลอดภัย ทั้งในบ้านนอกบ้านและการเดินทาง

1.1.1 ผู้ดูแลเด็กจัดพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในบ้านโดยแยกเด็กออกจากจุดอันตราย

1.1.2 ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้และจัดวางเฟอร์นิเจอร์ให้เหมาะสม

1.1.3 ผู้ดูแลเด็กแยกเก็บหรือจัดวางสิ่งของที่อาจก่ออันตรายกับเด็กเพื่อมิให้เด็กเข้าถึงได้

1.1.4 ผู้ดูแลเด็กไม่ให้เด็กเล่นของเล่นอันตราย
1.1.5 ผู้ดูแลเด็กเลือกผลิตภัณฑ์ที่เด็กใช้ให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย
1.1.6 ผู้ดูแลเด็กจัดให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย
1.1.7 ผู้ดูแลเด็กเรียกร้องและให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดพื้นที่เล่นนอกบ้านที่ปลอดภัย

1.2 ผู้ดูแล ปกป้องคุ้มครองเด็กโดยผู้ดูแล
1.2.1 ผู้ดูแลให้การดูแลเด็กวัย 3-6 ปีในระยะสายตา คือ มองเห็นตลอดเวลาและเข้าถึงตัวเด็กได้ทันที

1.2.2 ผู้ดูแลต้องปกป้องคุ้มครองเด็กจากบุคคลโดยไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคยตามลำพังจัดให้อยู่ห่างไกลจากบุคคลอันตราย ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาสัมผัสร่างกายเด็กในส่วนที่ควรปกป้อง

1.2.3 ผู้ดูแลไม่ปล่อยให้เด็กวิ่งแค้นหรือทะเลาะกัน

1.2.4 ผู้ดูแลรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การปฏิบัติภารกิจขั้นพื้นฐานและวิธีการส่งต่อเด็กในภาวะฉุกเฉินไปยังสถานพยาบาลใกล้เคียง

1.2.5 ชุมชนจัดให้มีสถานเลี้ยงเด็กภายในชุมชนเพื่อให้การดูแลแก่เด็กเล็กที่ครอบครัวไม่มีขีดความสามารถเพียงพอ ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียนวันหยุดหรือช่วงปิดเทอมจัดให้มีผู้ดูแลการเล่นหรือผู้ดูแลการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็กวัยเรียนในชุมชน

1.3 สอนเด็กให้หลีกเลี่ยงจุดอันตราย ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งความปลอดภัยและมีทักษะชีวิตเพื่อความปลอดภัย

1.3.1 ผู้ดูแลเด็กกำหนดกฎระเบียบความปลอดภัยและกำกับให้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ควรสอนให้เด็กรู้อย่างง่าย ๆ โดยบอกเล่าสถานการณ์อันตราย ยกกรณีตัวอย่างและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน

1.3.2 ผู้ดูแลเด็กสอนทักษะชีวิตเพื่อความปลอดภัยให้เหมาะสมตามวัยและพัฒนาการ

1.3.3 ผู้ดูแลเด็กสอนให้เด็กรู้จักปกป้องตนเองจากการถูกทำร้ายโดยบุคคล

1.3.4 ผู้ดูแลเด็กสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม

1.3.5 ผู้ดูแลเด็กสอนให้เด็กจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง

2. กลยุทธ์ของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมที่ปลอดภัยในเด็ก

Missouri Department of Elementary and Secondary Education (2009) ได้นำเสนอกลยุทธ์ของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมที่ปลอดภัยในเด็ก มีดังนี้

2.1 ครูเป็นแบบอย่างและพูดถึงความสำคัญของพฤติกรรมความปลอดภัย

2.2 ครูฝึกซ้อมสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอและฝึกซ้อมอัคคีภัยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอและเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาคุ้นเคยกับขั้นตอนฉุกเฉิน

2.3 ครูอ่านเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานดับเพลิง ฯลฯ และพูดคุยเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัย

2.4 ครูเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่ที่ดูแลสัตว์ หรือสัตว์แพทย์มาเป็นวิทยากรเพื่ออธิบายบทบาทหน้าที่

2.5 ครูสอนกระบวนการด้านความปลอดภัยขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและรวมแสดงบทบาทสมมติกับเด็ก ๆ

2.6 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยต่างๆ ไว้ในห้อง เพื่อให้เด็กได้เล่นและแสดงพฤติกรรมด้านความปลอดภัย

2.7 ครูให้ความรู้เรื่องสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและอันตรายกับเด็ก

3. สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้นำเสนอแนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์ ด้านความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี ดังนี้

3.1 ผู้ดูแลเด็กจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้กับเด็กและอธิบายให้เด็กเข้าใจอย่างง่าย ๆ ถึงความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีความปลอดภัย

3.2 ผู้ดูแลเด็กชี้ชวนให้เด็กดูป้ายสัญลักษณ์ที่บอกทั้งความปลอดภัยและอันตราย

3.3 ผู้ดูแลเด็กชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับความปลอดภัย

3.4 ผู้ดูแลเด็กชวนเด็กพูดคุยให้เด็กเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางด้วยรถยนต์โดยสาร หรือรถจักรยานยนต์ ชวนเด็กให้สนใจเกี่ยวกับสัญญาณจราจร อันตรายจากอุบัติเหตุและผลของอุบัติเหตุจากสื่อต่าง ๆ

3.5 ผู้ดูแลเด็กสอนเด็กให้หัดแก้ปัญหาเมื่อพลัดหลงกับผู้ใหญ่

3.6 ผู้ดูแลเด็กสอนวิธีดูแลตนเองไม่ให้อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายและการไม่ประมาท

3.7 ผู้ดูแลเด็กสร้างสถานการณ์จำลอง หรือบทบาทสมมติเพื่อให้เด็กรู้ถึงความปลอดภัย การชักซ้อมเมื่อต้องเผชิญกับภัยพิบัติ

3.8 ผู้ดูแลเด็กแนะนำให้เด็กดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์

3.9 ผู้ดูแลเด็กชี้ชวนให้เด็กระมัดระวังอาหาร ขนม ของเล่นและของใช้ที่ก่อให้เกิดอันตราย

3.10 ผู้ดูแลเด็กชวนเด็กคุยหรือร่วมกันกำหนดข้อตกลง เกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเล่นสนามเด็กเล่น และการเล่นกับเพื่อน ๆ อย่างปลอดภัย

3.11 ผู้ดูแลเด็กใช้บัตรนักเรียนในการรับนักเรียนออกจากโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล คือ แผนภาพกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลที่ได้นำมาดำเนินสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการจัดหมวดหมู่และลำดับความสอดคล้องต่อเนื่องของเนื้อหา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล

(2) นำประเด็นที่เนื้อหาคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน มาปรับแต่งเป็นประโยคใหม่ที่คงความหมายเดิมไว้ ให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย ได้ใจความที่สำคัญเพียงประโยคเดียว

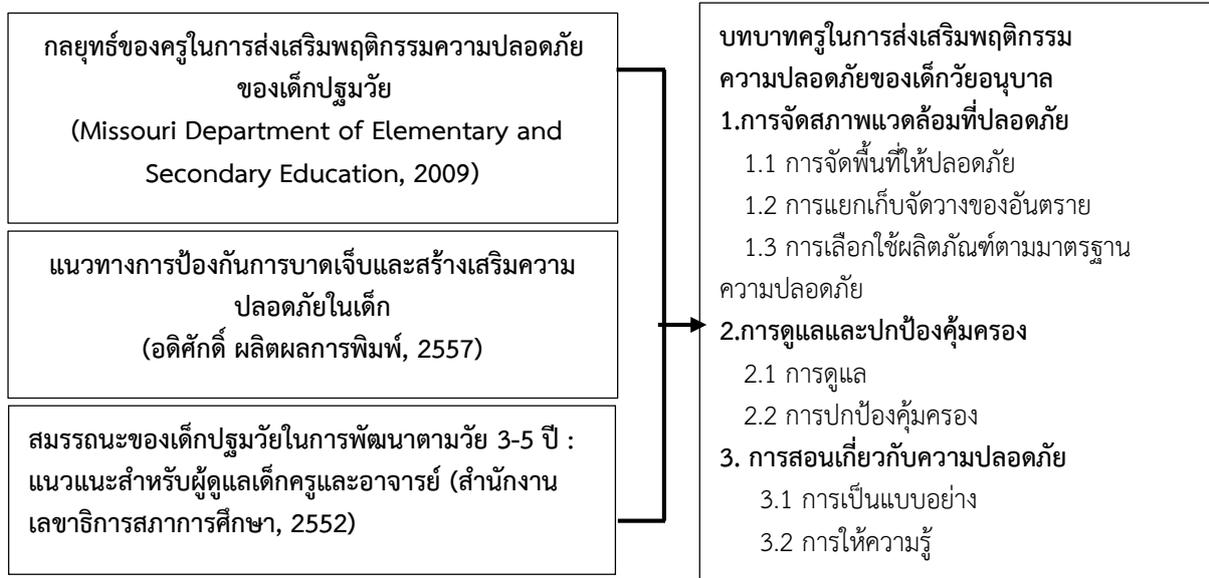
(3) หลังจากที่ทำครบทุกประเด็นแล้วนำมาจัดเรียงและพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล

สรุปกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากกลยุทธ์ครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยของ Missouri Department of Elementary and Secondary Education (2009) แนวทางการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็กของ อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2557) สมรรถนะของเด็ก

ปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์ ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) มาพัฒนากรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลสามารถสรุปได้ว่า บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลสามารถปฏิบัติได้ 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยบทบาทครูที่เป็นประเด็นย่อยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การจัดพื้นที่ให้ปลอดภัย การแยกเก็บจัดวางของอันตราย และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานความปลอดภัย ในด้านนี้จะเน้นการจัดเตรียมพื้นที่ให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ปลอดภัย ด้านต่อมาคือการดูแลและปกป้องคุ้มครอง ซึ่งประกอบไปด้วยบทบาทครูที่เป็นประเด็นย่อยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การดูแลและการปกป้องคุ้มครอง ในด้านนี้จะเป็นการดูแลตรวจตรา และเฝ้าระวังให้เด็กอยู่ในสถานะที่ปราศจากความเสี่ยงและไม่ประสบกับการบาดเจ็บหรืออันตราย รวมทั้งการดำเนินการในการป้องกันภาวะที่เป็นอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็ก ด้านสุดท้ายคือ การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยบทบาทครูที่เป็นประเด็นย่อยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การเป็นแบบอย่างและการให้ความรู้ ด้านนี้จะเป็นการให้ความรู้เด็กเกี่ยวกับความปลอดภัยเพื่อที่เด็กจะนำไปปรับใช้และรู้จักเอาตัวรอดเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริงโดยจะฝึกให้เด็กแสดงออกด้วยการบอก ขอความช่วยเหลือ หลีกเลียง วางตัว เล่าถึงปัญหา ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัย

อภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายมีดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า กรอบแนวคิด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ประกอบด้วย 1.1) การจัดพื้นที่ให้ปลอดภัย 1.2) การแยกเก็บจัดวางของอันตราย 1.3) การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานความปลอดภัย 2) การดูแลและปกป้องคุ้มครอง ประกอบด้วย 2.1) การดูแล 2.2) การปกป้องคุ้มครอง 3) การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ประกอบด้วย 3.1) การเป็นแบบอย่าง 3.2) การให้ความรู้

โดยกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้แบ่งประเด็นหลักในการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย 2) การดูแลและปกป้องคุ้มครอง และ 3) การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ผ่านพบว่ามีการวิจัยที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลหลายเรื่อง ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับประเด็นหลักที่ผู้วิจัยกำลังทำการศึกษาดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถือเป็นหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ครูผู้ต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับเด็กอย่างสม่ำเสมอทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ยิ่งพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุขึ้นกับเด็กสูงครูยิ่งต้องคอยดูแลและระมัดระวังเป็นพิเศษ พื้นที่ในสนามเด็กเล่นนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีเด็กเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ครูจึงควรดูแลสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอไม่ให้มีเศษของเล่นที่พัง เศษขวดแก้วที่แตก สัตว์ที่มีพิษ หลุมบ่อเล็ก ๆ ที่เด็กอาจจะสะดุดหลุม พื้นผิวสนามที่แข็งจนเกินไปซึ่งอาจจะทำให้เด็กได้รับอันตรายได้ ครูจึงต้องจัดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นให้ปลอดภัยและให้การดูแลเด็กในระหว่างที่กำลังเล่นเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นให้ทั่วถึง ดังนั้น การพัฒนากรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้นำข้อมูลไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล

จากข้อมูลการวิจัยพบว่า มีการจัดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นที่ไม่ได้มาตรฐานหรือเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บในการเล่นที่สนามเด็กเล่น จากข้อมูลการวิจัยของ พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์ (2549) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนามและการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ของสนามเด็กเล่นคือ (1) ขนาดของสนามเด็กเล่นเล็กเกินไป (2) ไม่ใช่สนามเด็กเล่นตามข้อปฏิบัติในการใช้สนาม (3) ระยะเวลาในการใช้สนามไม่ตามตารางเวลา สอดคล้องกับ ประวัตร จันทเพา (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของสนามเด็กเล่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า สนามเด็กเล่นมีพื้นผิวรองรับการตกไม่ปลอดภัย ได้แก่ พื้นหินลูกรัง คอนกรีต ทรายที่มีความหนาไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ มัตติกา บุญมา, ศิวัช ลาววัลย์ดีกุล, จักรกฤษณ์ อ้นยะลา, วิเชษฐ ยิ้มละมัย, และ กิตติศักดิ์ สมุทรารักษ์ (2560) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามกลางแจ้งสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน พบว่ามีปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดเด็กได้รับบาดเจ็บขณะเล่นในสนามนั้นมีหลายปัจจัย เช่น บริเวณที่ตั้งของสนามเด็กเล่นซึ่งบางแห่ง

ไม่มีรั้วเพื่อป้องกันเด็กวิ่งออกนอกบริเวณพื้นที่สนาม และพบว่าพื้นผิวสนามในการจัดตั้งอุปกรณ์เครื่องเล่นส่วนใหญ่เป็นพื้นผิวที่ค่อนข้างแข็ง เช่น พื้นคอนกรีต พื้นดิน พื้นสนามหญ้า เป็นต้นความสามารถในการดูดซับพลังงานของพื้นค่อนข้างต่ำ ดังนั้นเมื่อเด็กหกล้มหรือมีการตกกระแทกจะทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บง่าย

จากข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นที่ได้กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการจัดพื้นสนามเด็กเล่นที่ไม่ได้มาตรฐานและการขาดผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดอาจนำมาสู่ความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของเด็กในขณะที่เล่น ดังนั้นถ้าหากเราจัดการจัดพื้นสนามเด็กเล่นและให้การดูแลเด็กในระหว่างเล่นจะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดอันตรายจากการเล่นในสนามเด็กเล่น ดังเช่น Robertson (2013) ได้เสนอว่าการออกแบบสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอายุ 2-5 ปีควรติดตั้งเครื่องเล่นให้อยู่ในระดับที่ต่ำ บ่อน้ำและบ่อทรายจัดให้อยู่ในระดับไม่สูงจากพื้นมากนักและมีความกว้างสามารถเล่นร่วมกันได้ ถ้าหากติดตั้งชิงช้าสิ่งสำคัญที่สุดที่ควรจัดหาที่คือพื้นผิวของสนามควรใช้วัสดุที่เหมาะสมเพื่อรองรับเด็กเมื่อเกิดการพลัดตกจากชิงช้าสอดคล้องกับงานวิจัยของของ วุฒิพงศ์ แสนบุตดา (2560) ได้ศึกษาการประยุกต์รูปแบบสนามเด็กเล่นโดยใช้การเรียนรู้สมองเป็นฐานสร้างสรรค์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า มีสิ่งสมควรให้ความสำคัญกับการจัดพื้นที่ในการเล่นและการดูแลเด็ก ได้แก่ (1) ตำแหน่ง ท่าเลที่ตั้งมีความเหมาะสมและปลอดภัย พื้นี่ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมและการเล่นได้โดยไม่เกิดอุปสรรคมีความต่อเนื่องกันระหว่างพื้นที่ภายในห้องเรียนกับพื้นที่กลางแจ้งหรืออยู่บริเวณใกล้เคียงกัน อยู่ในความควบคุมดูแลได้สะดวก สามารถให้เด็กเล่นอิสระได้ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแล มีสภาพแวดล้อมที่ดี (2) ความปลอดภัยพื้นที่เล่นตามเกณฑ์ข้อกำหนดมาตรฐานรวมถึงทั้งด้านวัสดุด้านการก่อสร้างและขั้นตอนการก่อสร้าง

2. การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย

ความปลอดภัยในเด็กเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ครูอาจจะใช้วิธีที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และแสดงพฤติกรรมความปลอดภัยที่ถูกต้อง การให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่เสริมสร้างความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี Trump (2011) ได้เสนอว่า ครูบางคนยังคงเชื่อว่าการพูดคุยก็คือการสอน แต่สำหรับเด็กอนุบาลแล้วนั้นไม่ใช่การสอน การเรียนรู้ที่มีค่าสำหรับเด็กก็คือการได้ใช้จินตนาการในการเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง แม้แต่การอ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟังครูก็ต้องให้เด็กตอบคำถามเพื่อตรวจสอบว่าเด็กเข้าใจเรื่องราวหรือไม่ ถ้าต้องการให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยจึงต้องทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานและเข้าใจคำศัพท์ของเรื่องที่สอน

กรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ในด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัยเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่นำไปใช้ในสอนให้เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัย โดยอาจจะมีการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี หนึ่งในวิธีนั้นคือ การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้และผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้าใจ ดังเช่น สุมน อมรวิวัฒน์ (2533, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2558) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนทักษะกระบวนการการเผชิญสถานการณ์ไว้ว่า การศึกษาที่แท้จริงควรสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตซึ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้โดย (1) การเผชิญ ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาวะที่ต้องเผชิญ (2) การผจญ คือ การเรียนรู้วิธีต่อสู้กับปัญหาอย่างถูกต้องอย่างมีหลักการ (3) การผสมผสาน ได้แก่ การเรียนรู้ผสมผสานวิธีต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาให้สำเร็จ (4) การเผชิญ คือ การลงมือแก้ปัญหาให้หมดไป เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธนัตถ์ศรณ์ รัตนมีแสงนิล (2558) ได้ศึกษาผลของ

การจัดประสบการณ์โดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในห้องเรียนของเด็กอนุบาล พบว่า หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในห้องเรียนด้านการปกป้องตนเองสูงกว่าและมีความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในห้องเรียนด้านการควบคุมตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับ พัชรา พานทองรักษ์ (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กอายุ 4 ปี หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยสูงกว่าก่อนทดลองและมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองมีค่าความคงทนของพฤติกรรมความปลอดภัยสูงกว่ากลุ่มควบคุม จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสามารถเสริมสร้างความเข้าใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้กรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการนำกรอบแนวคิดไปพัฒนาเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในบริบทที่ต่างกันออกไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยและมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยที่สม่ำเสมอแก่เด็ก

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำกรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้สร้างเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังให้เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยที่เหมาะสมกับบริบท สภาพชุมชนและสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ครูอนุบาล ผู้ดูแลเด็กและผู้สนใจ สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยนี้ไปเป็นปรับใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยให้แก่เด็กปฐมวัยที่อยู่ในความดูแลของตนเองให้เกิดทักษะด้านความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2553). *สุขภาพความปลอดภัยและทักษะกลไก สำหรับเด็กอนุบาล*. สืบค้นจาก www.pecerathailand.com/pdf/33.pdf

ณชนันท์ ชิวานนท์. (2559). อุบัติเหตุในเด็ก: สถานการณ์และแนวทางการป้องกัน. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(3),1-12. สืบค้นจาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/Nubuu/article/download/74896/60415>

- ทิตานา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันต์ศรณ์ รัตน์มีแสงนิล. (2558). *ผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในห้องเรียนของเด็กอนุบาล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ประวัตร จันทเพา. (2554). *สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของสนามเด็กเล่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พัชรา พานทองรักษ์. (2560). *ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กอายุ 4 ปี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์. (2549). *สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พวงน้อย แสงแก้ว. (2553). *สวัสดิศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. ลำปาง: คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มัตติกา บุญมา, ศิวัช ลาวัลย์ตีกุล, จักรกฤษณ์ อ้นยะลา, วิเชษฐ ยิ้มละมัย, และ กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์. (2560). *สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามกลางแจ้งสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 11(2), 146-162. สืบค้นจาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/article/viewFile/9652/8256>
- วุฒิพงษ์ แสนบุตดา. (2560). *การประยุกต์รูปแบบสนามเด็กเล่นโดยใช้การเรียนรู้สมองเป็นฐานสร้างสรรค์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทจังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวแนะสำหรับผู้ดูแล ครูและอาจารย์*. กรุงเทพมหานคร: แพลน พอร์ คิดส์.
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แนวทางการดำเนินงานป้องกันการบาดเจ็บโดยสถานบริการสาธารณสุข*. กรุงเทพมหานคร: อีโมชั่น อาร์ต.
- สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2559) *สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2558*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์ และ จินตนา งามวิทยาพงศ์. (2535). *คู่มือป้องกันอุบัติเหตุให้ลูกรัก*. กรุงเทพมหานคร: รักลูก.
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2550). *การจัดการความปลอดภัยสำหรับเด็กอายุ 6-10 ปี*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2557). *แนวทางสร้างเสริมความปลอดภัยและบาดเจ็บในเด็ก*. ใน พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์, วินัดดา ปิยะศิลป์, วันดี นิงสานนท์, และ ประสบศรี อึ้งถาวร (บ.ก.), *Guideline in child health supervision* (น. 101-126). กรุงเทพมหานคร: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

ภาษาอังกฤษ

Missouri Department of Elementary and Secondary Education. (2009). *Missouri pre-K physical development, health and safety standards*. Retrieved from <https://dese.mo.gov/sites/default/files/eel-el-health-safety-teacher.pdf>

Robertson, C. (2013). *Safety, nutrition, and health in early education* (5th ed.). California: Wadsworth.

Trump, S. K. (2011). *Schools-security measures-united*. California: Corwin A SAGE Company.